

Ελπίζουμε στους σεισμούς που μέλλονται για να ‘ρθουν!

Του Αντώνη Φάρα

29 κατασκευαστές κοινωνικής συναίνεσης συνιστούν: εθνική αφήγηση

Ο πόλεμος ενάντια στον “λαϊκισμό” συναντήθηκε με τον πόλεμο ενάντια στην “ιδεολογική ηγεμονία της αριστεράς”, κάπνισαν ένα τσιγάρο και είπαν: ότι περνά αυτές τις γραμμές είναι ασύμμετρη απειλή.

Πήραν το κλειδιά του Μεγάλου Μαξίμου και αρχίσαν να στήνουν εχθρούς: τους πρόσφυγες στον Έβρο, τους νέους που ζητούν λίγο ελεύθερο χώρο, όσους αγωνίζονται για δικαιώματα και αναπνοές ενάντια στην εργοδοτική αυθαιρεσία και τη κρατική καταστολή.

Έχουμε βαρεθεί τα τελευταία χρόνια να ακούμε για “πολέμους” και εχθρούς”:

Τον Φλεβάρη οι ακροδεξιοί έκαιγαν τα νησιά, ζητώντας να φύγουν οι πρόσφυγες, τον Μάρτιο ο στρατός τους πυροβολούσε στα σύνορα – με τουλάχιστον δύο επιβεβαιωμένους νεκρούς! Θυμίζουμε τα ονόματά τους καθώς ζητούν ακόμη δικαιοσύνη: Μοχάμεντ Αλ Αραμπς.1, Μουχάμαντ Γκουλζάρσ.2.

Δυστυχώς, υπάρχουν και νεκροί που δεν γνωρίζουμε ούτε τα ονόματά τους. Το τελευταίο διάστημα στο Αιγαίο, το ελληνικό κράτος επίδιεται σε κρεσέντο παράνομων επαναπροωθήσεων.

Μπορεί και το κάνει πίσω από το σχήμα της επιτιθέμενης Τουρκίας αλλά και της παρουσίασης των προσφυγών ως εισβολέων.

Μπορούν και το κάνουν, κλείνοντας το στόμα σε όσους μιλούν και πράττουν.

Ένας νέος πόλεμος βρίσκεται στα σκαριά και είναι αυτός ενάντια σε οργανώσεις που παρακολουθούν τη κατάσταση των συνόρων.3. Θέλουν να εξαφανίσουν τους whistleblowers όπως το δίκτυο αλληλεγγύης AlarmPhone, με ένα ανυπάρκτο κατηγορητήριο και διαρροές στο τύπο για την χειραγώγηση του κοινωνικού αισθήματος. Είναι εφικτό όμως, με αυτό το τρόπο, να κάνουν τις σφυρίχτες να ακουστούν πιο δυνατά.4:

“Παράνομες επαναπροωθήσεις (push-backs), σκληρές μορφές βίας όπως ξυλοδαρμοί, ληστείες και πυροβολισμοί, μη παροχή βοήθειας, εξαναγκασμός προσφύγων να επιβιβαστούν σε σωσίβιες σχεδίες και εγκατάλειψή τους στη θάλασσα. Είναι προφανές ότι αυτά τα εγκλήματα διαπράττονται από φορείς του ελληνικού κράτους. Δεν είμαστε οι μόνοι μάρτυρες αυτής της ανησυχητικής εξέλιξης. Αρκετοί παράγοντες έχουν εκθέσει δημόσια αυτές τις παράνομες ενέργειες που διαπράχθηκαν από την Ελληνική Ακτοφυλακή στη θάλασσα και τη συνοριοφυλακή στην ξηρά: η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, το Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, η Διεθνής Αμνηστία, το Παρατηρητήριο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (Human Rights Watch) και άλλοι οργανισμοί ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ΜΚΟ και μέσα ενημέρωσης.”

Μαζί με αυτά, αρχίζει και στήνεται μία νέα πολεμική ρητορική απέναντι στο κίνημα και τις διεκδικήσεις: ο νόμος απαγορεύσης των διαδηλώσεων, οι ανεύθυνοι νέοι που συνιστούνται

σε καιρούς πανδημίας και λίγο πιο πρόσφατα μία “επιτυχία” της αντιτρομοκρατικής, και μία επαναφορά της εξοργιστικής αφήγησης, επ’ αφορμή την καταδική των ναζί της Χρυσής Αυγής, για την Marfin και τις Πλατείες ως την άλλη όψη του νομίσματος.

Είπαμε πιο πάνω, ότι η κυβέρνηση παρανομεί – είναι αλήθεια πέρα ως πέρα. Αλλά έχει μικρή σημασία. Εκεί που πρέπει να στοχεύουμε είναι εκεί από όπου αντλεί κοινωνική συνέννηση, μέσα από σχήματα εθνικών κρίσεων: τα Ελληνοτουρκικά, η πανδημία, ακόμη και η οικονομική ύφεση προσπαθούν να ενοποιηθούν μέσα από μία ρητορική εθνικής σωτήριας/επιβίωσης.

Η κυβέρνηση, που ποζάρει γεμάτη “αντιφασιστική” περηφάνεια στο “δημοκρατικό τείχος”, πολιτεύεται συστηματικά κάτω από την ομπρέλα:

Πατρίς- Θρησκεία- Οικογένεια, έχοντας χάσει λόγω πανδημίας την “εκσυγχρονιστική, επιτελική” αύρα, και δηλώνει ευθρασώς μεταξύ άλλων:

«η Ιστορία δεν πρέπει να έχει χαρακτήρα κοινωνιολογικό αλλά να αναπτύσσει την εθνική συνείδηση» Ν. Κεραμέως, 2019σ.5

«Η ιδέα να μορφώνεσαι, να βρίσκεις εργασία και να παίρνεις σύνταξη είναι ίσως ήδη παρωχημένη» Κ. Μητσοτάκης, 2020σ.6

«Πρέπει όλοι όσοι συμμετείχαν στα επεισόδια να απελαθούν αυτομάτως: Λαθρομετανάστες: “Bye Bye Moria” την ώρα της φωτιάς» Α. Γεωργιάδης, Υπουργός Twitter, 2020.

Αυτό το σχήμα λοιπόν πρέπει να το αναλύσουμε και να το κατανοήσουμε. Να βγάλουμε συμπεράσματα και να αντιπαραβάλλουμε μια δική μας αφήγηση και πρακτική.

Για το εθνικό ζήτημα

Το εθνικό ζήτημα έχει προσεγγιστεί διαχρονικά, ακόμη και από ριζοσπαστικές πτυχές του κινήματος, στην λογική των αντικειμενικών γνωρισμάτων: τη γλώσσα, τη θρησκεία, την κοινή καταγωγή, την παράδοση, την ιστορία, τα κοινά βιώματα, ακόμη και τα πολιτικά δικαιώματα. Οι βασικές αναλύσεις της αντικειμενικής ανάλυσης του έθνους κινούνται στη βάση των πτυχών: έθνος- δεσμοί αίματος, έθνος- κοινωνικό συμβόλαιο, έθνος-πολιτικό σύστημα. Ωστόσο, η αντικειμενική θεώρηση προσκρούει στη πραγματικότητα καθώς καμία ευρετική μέθοδος, ούτε κανένα αντικειμενικό κριτήριο μπορεί να μας καθορίσει που και πότε έχουμε ένα έθνος.

Το κλειδί για τη λύση αυτού του προβλήματος βρίσκεται σε μια υποκειμενιστική αντίληψη για το έθνος. Ο Renan λέει ότι “το έθνος είναι ό,τι ένας πληθυσμός ορίζει ότι είναι”. Δηλαδή, πως “έθνος είναι η θέλησή μας να αποτελέσουμε έθνος”.

Κόβοντας δρόμο, φτάνουμε στη διάσημη διαπίστωση του Benedict Anderson: Τα έθνη είναι φαντασιακές κοινότητες. Θα χρειαστεί ωστόσο να την συμπληρώσουμε με την σχετική διατύπωση του Balibar ότι κάτω από ορισμένες συνθήκες, μόνο οι φαντασιακές κοινότητες είναι πραγματικές.

Η κοινωνική πραγματικότητα δεν βρίσκεται λοιπόν πέρα από τον άνθρωπο, δεν είναι

ανεξάρτητη από τα δρώντα και σκεπτόμενα κοινωνικά υποκείμενα, με την ίδια ακριβώς λογική που και τα κοινωνικά υποκείμενα δεν μπορούν να νοηθούν ανεξάρτητα από την κοινωνική πραγματικότητα που τα περιβάλλει: Όπως αυτά αποτελούν δημιουργήματά της, άλλο τόσο είναι και δημιουργοί της.

Πέρα όμως από τις επιμέρους ιστορικές διαφορές σαν εκδήλωση του φαινομένου η εθνικιστική ιδεολογία διατηρεί σε όλες της τις εκδοχές κάποια βασικά αιτούμενα:

α) Υπάρχει ένα έθνος με προφανή και παρόμοια χαρακτηριστικά.

β) Το έθνος πρέπει να έχει ή να διεκδικεί την πολιτική του κυριαρχία.

γ) Τα συμφέροντα και οι αξίες του έθνους αυτού προέχουν κάθε άλλου συμφέροντος και αξίας.

Καθαυτόν, τον τρόπο η εθνική ιδεολογία εμπεριέχει ιδανικά σημαίνοντα στα οποία μπορεί να μεταλαμπαδευτεί το αίσθημα του ιερού, της αγάπης του σεβασμού, της θυσίας ή του φόβου και μετατρέπεται σε μία ταυτότητα. Είναι ένας εκκοσμικευμένος τρόπος να επενδυθούν με νόημα η εξουσία, ο χρόνος, η κοινωνία, ο θάνατος. Ή, όπως θα έλεγε ο Benedict Anderson, να μετατραπεί το τυχαίο σε πεπρωμένο.

Η ταυτότητα που συγκροτεί η εθνικιστική ιδεολογία έχει μια ιδιαιτερότητα κοινή σε όλες τις μορφές εμφάνισής της. Είναι μια υπέρτερη ταυτότητα που ενορχηστρώνει, ενσωματώνει, οργανώνει, ανασυνθέτει, διευθετεί, ιεραρχεί ή ακόμη και αποδιαιθρώνει όλες τις άλλες κοινωνικές και ατομικές ταυτίσεις. Αυτό για παράδειγμα σημαίνει ότι πριν από δεξιός ή κομμουνιστής, εργάτης ή αφεντικό, άντρας ή γυναίκα, πατέρας ή γιος, υγιής ή “ψυχικά ασθενής”, είσαι Έλληνας, Τούρκος, Αμερικάνος ή Ισραηλινός και ούτω καθεξής.

Ορίζοντας λοιπόν έναν ανώτερο κοινωνικό δεσμό, ο εθνικισμός πλησιάζει πολύ κοντά στο να “κλείσει” το κοινωνικό, απαλείφοντας τις κοινωνικές/πολιτικές αντιθέσεις και τις αντιφάσεις του. Έτσι, η συμβολική διαφορά ανάμεσα στο “εμείς” και “οι ξένοι” τείνει να αναδεικνύεται και να βιώνεται ως πρωταρχική. Ωστόσο δεν μπορούμε να θεωρήσουμε τον εθνικισμό ως αυταπάτη, αλλά ως μία κατασκευή που χρησιμεύει ως θεμέλιο για την ίδια την “πραγματικότητά μας.

Για το σχήμα έθνος/κράτος/πόλεμος

Διαχρονικά, το επιτακτικό αίτημα των ανερχόμενων αστικών τάξεων ήταν να βρεθεί εκείνη η κρατική δομή που χάρη στην σταθεροποιητική της ικανότητα θα εξασφάλιζε ένα πλαίσιο συντονισμού για τη νέα καπιταλιστική οικονομία επιβάλλοντας το νόμο.

Η δημιουργία εθνικού στρατού, η τυποποίηση και ο εξορθολογισμός του θετικού δικαίου, η υποχρεωτική εκπαίδευση, η πειθαρχική διακυβέρνηση του πληθυσμού διαφοροποιούν καταλυτικά το κράτος-έθνος από κάθε προηγούμενο τύπο κράτους. Ένα κράτος που παρεμβαίνει στην αναπαραγωγή της οικονομίας και ιδίως στη διάπλαση των ατόμων, στις δομές της οικογένειας, στη δημόσια υγεία και γενικότερα σε όλο το εύρος της ιδιωτικής ζωής. Το αποτέλεσμα ήταν να υπαχθεί ολοκληρωτικά η ύπαρξη των ατόμων όλων των τάξεων στο καθεστώς του πολίτη του κράτους-έθνους.

Το κρίσιμο σημείο εδώ είναι ο αξιοσημείωτος βαθμός νομιμότητας που απέκτησαν τα έθνη –

κράτη στα μάτια των πληθυσμών τους. Οπωσδήποτε χάρη στο μονοπώλιο της βίας που εξασφάλισε για τον εαυτό του το σύγχρονο κράτος πέτυχε την εθνική ομογενοποίηση και την πειθάρχηση των υπηκόων του.

Η πολιτική κυριαρχία του έθνους δε στοιχειοθετείται χωρίς την αναφορά σε μια ιδεατή ή πραγματική επικράτεια, φέρνοντάς το έτσι εγγενώς σε μια μόνιμη έκδηλη ή άδηλη αντιπαράθεση με τα άλλα κράτη-έθνη. Ο ανταγωνισμός ανάμεσα τους είναι δεδομένος εξαρχής, παρά τα ρητορικά σχήματα περί ειρηνικού εθνικισμού.

Ο πόλεμος βρίσκεται στην αφετηρία του έθνους κράτους, αλλά και η εθνική ταυτότητα αποτελεί τον πιο πετυχημένο λόγο νομιμοποίησης κάθε πολεμικής επιχείρησης αλλά και κάθε λόγου που περιβάλλεται τον όρο του πολέμου ως προστασία ενάντια σε μία “απειλή” για το έθνος.

Σ’ αυτήν την “αλληλουχία γεγονότων” που παρουσιάζεται σ’ εμάς από τον εθνικισμό, ο Άγγελος της Ιστορίας του Benjamin “βλέπει μόνο μια μοναδική καταστροφή η οποία δεν παύει να σωρεύει ερείπια επί ερειπίων και να τα εκτοξεύει μπρος στα πόδια του.”

Το ίδιο βλέπουμε κι εμείς

Για να μην φτάσουμε εκεί, χρειάζεται να απαντήσουμε!

Απέναντι σε όσους λένε “Πατρίς – Θρησκεία – Οικογένεια”, λέμε: “Φύλο, Φυλή και Τάξη”.

Σε όσους λένε “Ναι αλλά οι Τούρκοι μας επιτίθενται ”, λέμε: “Το σχήμα «επιτιθέμενη Τουρκία – αμυνόμενη Ελλάδα» είναι ψευδές”σ.7

Σε όσους λένε “Οι πρόσφυγες απειλούν την υγεία μας”, λέμε: “Υγειονομική βόμβα είναι η κυβέρνηση- Εκκενώστε τα camps”σ.8

Και στο κ. Μητσοτάκη που θεωρεί παρωχημένες έννοιες την εργασία και τη σύνταξη, λέμε πως θασ.9:

αντισταθούμε

στον κοινωνικό κανιβαλισμό

στην κοινοτοπία του νεοφιλελευθερισμού,

θα διεκδικήσουμε

τα συλλογικά δικαιώματα μας

τη συλλογική ιδιοκτησία μας

τη ζωή.

Είτε το θέλουν είτε όχι, το επόμενο διάστημα ένα ποτάμι κοινωνικής οργής θα γεμίσει τους δρόμους. Και αυτή η οργή μπορεί και πρέπει να οργανωθεί. Όχι κάτω από σημαίες πολέμου, αλλά κάτω από τις σημαίες του κινήματος που ανατρέπει την υπάρχουσα τάξη πραγμάτων.

Την Τετάρτη έγινε μία αρχήσ.10:

Ελπίζουμε στους σεισμούς που μέλλονται για να 'ρθουν! σ.11

*Σχετικά με την εικόνα: Εικόνα απο κινητοποιήσεις στη Γαλλία. Το πανό φαίνεται να γράφει Μάρξ ή Θάνατος, αλλά πρόκειται για λογοπαίγνιο λόγω της ακουστικής εγγύτητας του Marx και Marche όπου μπορεί να διαβαστεί και ως: Βάδισε ή Βυθίσου.

Υποσημειώσεις

1. ↑ https://www.efsyn.gr/stiles/ypografoyn/234007_o-k-petsas-den-blepei-nekroys-traymaties-kai-tagmata-efodoy-blepei-mono
2. ↑ https://www.efsyn.gr/ellada/koinonia/234353_ki-alli-sfaira-stin-kardia-metanasti
3. ↑ <https://vimapress.gr/telos-sti-drasi-evropaikon-mko-pou-diefkolynantin-diakinisi-metanaston-apo-tin-tourkia-sti-lesvo/>
4. ↑ <https://synantisi.org/2020/10/02/ta-pragmatika-egklimata-einai-ta-push-backs-kai-oi-paraviaseis-ton-anthropinon-dikaiomaton-apo-tin-elliniki-kyvernisi/>
5. ↑ <https://thepressproject.gr/epistrefei-i-istoria-tis-ethnikis-syneidisis-se-gymnasio-kai-lykeio-me-ypografi-kerameos/>
6. ↑ <https://www.facebook.com/AntiviruSolidarityGR/posts/189258879390415>
7. ↑ <https://www.diktio.org/node/1496>
8. ↑ <https://synantisi.org/2020/09/22/quot-ygeionomiki-vomva-einai-i-kyvernisi-ekkenoste-ta-camps-quot/>
9. ↑ <https://synantisi.org/2020/09/21/ta-tympana-toy-koinonikoy-kanivalismoy-tis-kyvernisis-mitsotaki-ichisan/>
10. ↑ <https://synantisi.org/2020/10/10/i-dikaiosyni-egine-zoi/>
11. ↑ <https://www.youtube.com/watch?v=cztK2Z6P4eI>

Πηγή: <https://synantisi.org/>